

**Zahtevamo uzakonitev
in zaščito naših
narodnostnih pravic!**

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34131 Trst - Ulica Capitolina, 3
Telef. 744-046 / 744-047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica - Ulica Locchi, 2
Telef. 24-36

NAROČNINA: Letna 1.000 ltr, polletna 550 ltr

Poštni tekoči račun: Trst 11/700

Obnovljena izdaja - Leto XXIII - Štev. 17 (781)

TRST - 19. novembra 1971

Posamezna številka 50 ltr

Quindicinale Sped. in abbonam.
Petnajstdnevnik Postale - Gruppo II

Učvrstimo enoten boj za naše pravice

Italija je demokratična republika. Njena ustava, ki je sad protifašističnega odporništva, predvideva tudi zaščito narodnostnih manjšin, živečih v državi.

Dežela Furlanija Julijska krajina, ki je sestavni del italijanske države, je urejena s posebnim statutom. Tako kot republiška ustava tudi ta statut predvideva zaščito narodnostnih manjšin, živečih v deželi.

S podpisom raznih mednarodnih dogovorov je Italija sprejela tudi določene obveznosti do narodnostnih manjšin.

Toda navzlic vsemu temu se dogajajo v državi in deželi zelo čudne reči. Med drugim nekatera oblastva, razni periferni organi pa tudi posamezniki, ki sede na določenih vodilnih mestih, ravnajo svojevoljno, opirajoč se na centralistične, okostenele sheme, kar je v protislovju z ustavo, posebnim statutom, mednarodnimi dogovori in demokracijo sploh. Dokazov je mnogo. Zadnji, izredno kričeč dokaz je bil letošnji popis prebivalstva in je tudi to, kar se sedaj dogaja, v brk vsem hvale vrednim izjavam raznih političnih predstavnikov.

Znano je, da so si šovinistične, konservativne sile prizadevale, da bi pregovorile župane, naj «vplivajo» na Slovence, da bodo sprejeli vsiljeno obliko popisa. Ker se je to prizadevanje izjalovilo, se pritisk na župane stopnjuje. Pred kratkim so župani prejeli pismo pokrajinskega popisovalnega urada, ki mu predseduje tržaški prefekt. V pismu je med drugim rečeno:

«V zvezi z nekaterimi nerednostmi in ovirami, ki smo jih za beležili med izvajanjem 11. popisa prebivalstva in so jih hote in zlonamerno izzvali točno določeni krogi in okolja, meni naš urad, da vas opozorimo na dodatek števil. 283 k Uradnemu listu italijanske republike z dne 10. t.m. in v katerem je objavljen dekret predsednika republike z dne 23.10.1971. Ta dekret objavlja določila za izvajanje popisa.

Posledica tega je, da občinski popisovalni uradi v nobenem primeru ne smejo priznati vodil v slovenskem jeziku. Za tisk letih je namreč noskrbel naš urad in jih izročil občinskim upravom na Tržaškem samo z namenom, da se italijanskim državljanom slovenske jezikovne skupnosti, ki prebivajo v pokrajini in so jih izrecno zahtevali, omogoči izpolnitev v njihovem uporabnem jeziku uradnih obrazcev, ki so natisnjeni v italijanščini.

Opozarjamo vas, da je zahteva, da bi izročali izpolnjene in popisane obrazce — vodilo —

v slovenskem jeziku v protislovju z zakonskimi določbami.

Vabimo vas, da na najbolj primeren način opozorite vztrajajoče na dolžnost, da v skladu z zakonom nudijo potrebne informacije, četudi v slovenščini, na uradnih italijanskih popisnicah in da v primeru ponovnega odklanjanja pričnete brez odlašanja postopek za izvajanje sankcij, ki jih predvideva dekret. V nasprotnem primeru bodo same občinske oblasti in občinski tajniki odgovorni pred zakonom, ker niso storili svojih dolžnosti».

Kot da bi že to pismo ne bilo dovolj sta te dni obiskala župane dva funkcionarja prefekture in deželnega urada Istat. Zahtevala sta, naj vrnejo popisnice ter odstopijo od svojih stališč.

Slovinci smo se enotno izrekli proti diskriminaciji, proti obliki popisa, ki ne ustreza obstoječi stvarnosti; zahtevali smo popisnice v svojem jeziku. Župani so bili tolmači teh naših skupnih in pravičnih zahtev. In zato, kot kaže, jim sedaj nekateri grozijo s sankcijami.

Že neštetokrat smo poudarili in to poudarjamo tudi danes, da mora demokratična Italija pra-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Delegacija CK ZK Makedonije v Furlaniji Julijski krajini

Delegacija CK Zveze komunistov Makedonije na sedežu KPI v Trstu. V imenu deželnega komiteja je goste pozdravil tov. Silvano Bacicchi. Razgovori so potekali v tovariškem vzdušju.

Pretekli teden je bila na uradnem obisku v naši deželi petčlanska delegacija Centralnega komiteja Zveze komunistov Makedonije. V delegaciji so bili: dr. Slavko Milosavljevič, tajnik CK ZKM, vodja delegacije, Momčilo Mitrevski, član tajništva CK ZKM, Bonka Demirova, članica tajništva CK ZKM, Džemail Vejseli, član CK ZKM, poslanec zvezne skupščine SFRJ in Ljup-

čo Arnavdovski, tajnik mestnega komiteja ZKM v Skopju.

V sredo dopoldne se je delegacija CK ZKM srečala z delegacijo izvršnega komiteja KPI Furlanije Julijske krajine in tajništva tržaške federacije KPI, ki sta ju vodila tovariša Silvano Bacicchi in inž. Antoino Cuffaro.

Istega dne so makedonski gostje obiskali Milje, kjer jih je na županstvu sprejel župan tovariš Millo, kasneje pa so obiskali Dolino, kjer jih je najprej na županstvu pozdravil župan tov. Lovriha zatem pa je bilo bratsko srečanje, katerega so se udeležili tudi pevci zbora Valentin Vodnik iz Doline in zastopniki zbora Vasilij Mirk s Proseka - Kontovela, ki so letos poleti gostovali v Skopju. Srečanje je bilo izredno prisrčno.

V četrtek je delegacija CK ZKM obiskala pristanišče v Trziču, kjer sta ju sprejela pristaniški konzul Beltrame in tajnik sekcije KPI Paolo Padovan. Iz Trziča je delegacija odpotovala v Oglej, kjer je bil uradni sprejem na županstvu. Goste

je v navzočnosti občinskih odborov pozdravil podžupan tovariš Nevio Puntin. Gostje so si v spremstvu tovarišev iz videmske federacije KPI in oglejskega podžupana ogledali zgodovinske zanimivosti Ogleja, obiskali so tudi Gradež, zvečer pa so odpotovali v Videm, kjer so se srečali z vodstvom tamkajšnje federacije KPI. Gostje so se istega dne srečali tudi z nekaterimi furlanskimi gospodarstveniki.

V petek dopoldne je delegacijo iz Makedonije sprejel deželni odbor za promet Varisco. Srečanje je bilo na sedežu deželne vlade v Trstu. Sledil je obisk letališča v Ronkih, kjer je makedonske goste sprejel predsednik letališke družbe. Vsi razgovori so potekali v prijateljskem ozračju. Kasneje se je delegacija napotila še v Gorico, kjer se je srečala z voditelji posoške federacije KPI, zvečer pa so gostje iz Makedonije prisotvovali premieri Slovenskega gledališča v Trstu.

Ob koncu obiska v naši deželi je vodja delegacije CK ZKM tovariš dr. Slavko Milosavljevič dal za naš list naslednjo izjavo:

«Obisk v deželi Furlaniji Julijski krajini je bil zelo uspešen in koristen. Za nas so izkušnje KPI, ki deluje v drugačnem družbenem sistemu, ne le zanimive marveč tudi inspirativne. Močno nas impresionira demokratični duh, ki preveva v KPI. Občudujemo navdušenjem, s katerim so prežeti kadri KPI, občudujemo tudi način sodelovanja z drugimi demokratičnimi silami.

S tovariši, ki vodijo KPI v Furlaniji Julijski krajini, smo se dogovarili tudi o bodočih oblikah sodelovanja in izmenjave izkušenj.

Zadovoljni smo tudi zato, ker smo se srečali z nekaterimi predstavniki gospodarskih krogov in s predstavniki krajevnih in deželne oblasti. Nadejamo se, da bo prišlo do srečanja predstavnikov našega gospodarstva s predstavniki gospodarstva te dežele, kakor tudi do srečanja med predstavniki oblasti in to v cilju, da se ustvarijo možnosti tesnejšega sodelovanja med obema deželama.

4. novembra na Oslavju

Fašistična prireditve

4. novembra so na Oslavju pri Gorici ponovno «posvetili» ploščo v spomin skupini padlih iz Krmina, med katerimi je bil tudi neki fašistični prostovoljec, ki se je boril v Španiji. Spominška plošča je bila postavljena že pred mnogimi leti, a je bila prav zaradi imena fašističnega prostovolca, odstranjena.

Nujno vprašanje

Komunistična skupina v goriškem občinskem svetu je predložila nujno interpelacijo, v kateri zahteva odgovor, zakaj se je fašistične manifestacije na Oslavju udeležil tudi predstavnik občinskega odbora. Demokristjanski župan mora odgovoriti! Tovariše socialiste (PSI), ki sodelujejo v občinskem odboru pozivamo, naj ločijo svoje stališče od stališča drugih strank večinske koalicije.

V tako resni zadevi, kakršna je ta, je molk nesprejemljiv!

Ob priliki ponovne «posvetitve» je bila na Oslavju večja ceremonija. Fašisti, ki so bili njeni pobudniki, so izkoristili 4. november. Igra je torej uspela.

Prireditve so se udeležili ne samo fašistični prvaki temveč tudi neki predstavnik prefekture, goriški občinski odbornik Fantini, predstavniki bojovniških organizacij in častna četa 82. pešadijskega polka. Na ceremoniji so prebrali tudi pismo, ki ga je poslal glavni vodja neofašistov Almirante.

Po vsem tem se nam vsiljuje vprašanje: Ali obstajajo vezi med neofašizmom in nekaterimi uradnimi krogi?

Ceremonija na Oslavju se je vršila po številnih provokacijah proti demokratičnim in levičarskim silam in proti Slovincem; po skrunitvi partizanskega spomenika v Sovodnjah, po zamazanju slovenskih napisov v Sovodnjah in v Pevmi. Avtorji teh podlih dejanj in tisti, ki so jih naročili, še niso bili odkriti in prijavljeni sodnim oblastem.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Obisk gostov iz Makedonije na županstvu v Ogleju.

Sindikati gradbincev na poti stvarne enotnosti

Sindikati zidarske, lesne, kamnarke in sorodnih strok treh vsedržavnih organizacij so na poti sindikalne enotnosti. Bodisi na vsedržavnem nivoju federacij kakor na deželni in pokrajinski nivoju strokovnih zvez je bilo že večkrat potrjeno, da so delavci teh strok odločni uresničiti stvarno sindikalno enotnost v letu 1972.

Prepričani smo, da bodo delavci teh strok točno prispeli na cilj stvarne sindikalne enotnosti in da ne bo nikakega izobčenja s strani vsedržavnih organizacij, kakor se je to zgodilo v primeru kovinarjev, včlanjenih v UIL.

Delavci gradbinske stroke ne bodo dopustili nikomur, da bi proces združevanja ustavil zaradi osebnih ali strankarskih interesov. Ni mogoče zavirati procesa združevanja, da se ustvarijo neutemeljeni problemi, ki nikakor niso življenjskega pomena za novi sindikat.

Naj samo na kratko omenimo tri umetno postavljene ovire, ki naj bi bile samo sredstvo v rokah protizdruževalnih sil v sindikatu, kakor tudi izven sindikata: nezdržljivost sindikalnih funkcij s političnimi, mednarodna kolokacija bodočega enotnega sindikata ter organizacija kmetov.

Sindikati gradbincev so že zdavnaj rešili te probleme; bolje bi bilo reči: odstranili so te umetno postavljene probleme, ki bi samo delili delavski razred na podlagi različnega političnega mišljenja in verskega prepričanja in bi utegnili oddaljiti delavce od realnih interesov, ki so uresničenje reform in obramba demokracije in republiške ustave, ki je sad osvobodilne borbe, ker novi sindikat bo bisveno protifašističen in protiimperialističen.

Rekli smo, da je uresničenje reform v interesu delavskega razreda, ker samo z uresničenjem teh ciljev bo mogoče ustvariti v državi drugačna socialna razmerja, ki bodo omogočila ne samo polno zaposlitev delovne sile in s tem povečati osebne dohodke in celotni življenjski standard, ampak tudi nudile vsakemu državljanu možnost, da uveljavi svojo osebnost, da ga družba ne bo upoštevala le kot številko, ampak kot polnopravnega državljana.

Socialno premirje, na katero se sklicujejo levosredinska vlada in delodajalci, po mišljenju katerih je samo ta predpogoj za uresničenje reform, je le prazno besedičenje dokler ne bodo ti pokazali dobre volje, da resnično menjajo svoje stališče.

Takšni ekonomski politiki, ki je že prizadela v veliki meri tudi delavce gradbinskih sindikatov se celotno sindikalno gibanje upira. Združuje se v enotno sindikalno organizacijo in postavlja skupne zahteve.

Parlament je odobril v tem mesecu zakon o stanovanjski reformi. Čeprav ta zakon ne upošteva vseh zahtev in teženj delavskega razreda, vsebuje nova določila, ki so nekaj edinstvenega v italijanski zakonodaji in v obstoječem družbenem sistemu. Parlament je odobril zakon, s katerim bodo začeli razločevati zemljiško posest od posesti zgradbe na razlaščenem zemljišču. S tem ekonomsko-političnim načelom, s katerim se na tem področju pričenjajo izpolnjevati ustavna določila, krenemo v isto novo obdobje, ki bo nedvomno bolj vroče in nevarno, kajti veliki zemljiški posestniki, velike delniške družbe, ki prekupčujejo z zemljišči in so do danes žele ogrožne dobičke v škodo celotne dru-

žbe, so pripravljene na vse, tudi oživljati in podpirati lažisistem in fašistične škvadre.

Takšnemu početju so delavci gradbenih strok odgovorili z združevanjem v novi enotni sindikat, ki ne bo korporativen, ampak bo iskal zaveznike in vezi z vsemi demokratskimi in družbenimi sloji, ki se borijo proti fašizmu.

BORIS GOMBAČ

V Trstu so tudi letos proslavili obletnico oktobrske revolucije. Avtonomna tržaška federacija KPI je priredila manifestacijo v eni izmed velikih dvoran v središču mesta. Govorili so tov. inž. Antonino Cuffaro, tajnik federacije, tov. Marija Bernetičeva in poslanec Giuliano Pajetta. Dvorana je bila do zadnjega kotička zasedena.

Zabteva po sklicanju konference o vojaških služnostih v deželi

Na županstvu v Doberdolu so se sestali predstavniki občin, ki so prizadete zaradi vojaških služnosti. Po izčrpnih razpravi so pooblastili doberdolsko občinsko upravo, da sestavi delegacijo, ki naj bi šla skupaj s sindikalnimi predstavniki k predsedniku deželnega odbora ter ga povabila, naj bi sklical konferenco o vojaških služnostih.

Partizanski Doberdob

Njegovi prebivalci so trdni kot kraške skale, na katerih so zrastle

«KOMUNIST», glasilo Zveze komunistov Jugoslavije objavlja reportaže z naslovom «Partizanske vasi». V številki z dne 12. novembra t. l. je objavljena reportaža iz Doberdola.

«Tokrat smo se podali na obisk onkraj meje», je poudarjeno v podnaslovu sestavka. «Doberdob je prestal že več vojnih peklov», pa vendar so njegovi prebivalci žilavi, zavedni Slovenci; trdni kot kraške skale, na katerih so zrastle».

(Reportažo objavljamo v nekoliko skrajšani obliki. Uredn.)

Prva svetovna vojna je tod neumljeno kosila in soška fronta je tudi zaradi bojev pri Doberdolu prešla v zgodovino. «Doberdob, slovenskih fantov grob», je zapisal ljudski pesnik o tem. Vas je bila v teh bojih porušena in na novo so jo zgradili do leta 1922. Prav tedaj so tudi italijanski fašisti začeli s svojim potujčevanjem. Niso dovolili ne slovenskega petja ne govornice. Tudi v cerkvi niso smeli spregovoriti slovenske besede, vendar so kljubovalni vaščani to večkrat prekršili in morali zato na zagovor. Najhuje je bilo, ker so prišli v šolo učitelji, ki so učili samo v italijanščini. «Otroci so v šoli sedeli in z odprtimi usti poslušali govornico, ki je niso razumeli», se spominjajo stari Doberdobci.

Na našem obisku v Doberdolu smo se pogovarjali z nekaterimi najboljšimi aktivnimi vaščani: z županom občine Andrejem Jarcem, s tajnikom sekcije Komunistične partije Jožetom Ferfoljo, s tajnikom občine Marjanom Lakovičem, s predstavnikom mladih komunistov Slavkom Ferfoljo, s predsednikom prosvetnega društva «Jezero» Karlom Ferletičem in z drugimi. Pripovedovali so o sodelovanju vaščanov v osvobodilnem boju, o razvoju vasi pa

štovanje pravic slovenske manjšine v Italiji.

Že pred 8. septembrom 1943 so se tudi v Doberdolu kot v drugih primorskih vaseh začeli zbirati napredni vaščani, ki so kasneje organizirali prebivalce za boj proti okupatorjem. Ko so prišli Nemci prvič v vas, to je bilo 13. septembra 1943, so se jim vaščani postavili v bran, vendar so se morali pred njihovo premočjo umakniti na polje. Takšen odpor je okupator doživel tudi po drugih kraških vaseh do Gorice in nekaj časa so ga zadrževali udeleženci tako imenovane goriške fronte. Od tedaj je več fantov iz vasi šlo v partizane, skoraj vsi vaščani pa so po svojih močeh pomagali. Ustanovili so vaški odbor, ki je organiziral pomoč partizanom. Doberdob je zadnja slovenska vas na Krasu, zato je skozenj šlo vse, kar so zbirali za partizane tudi na Laškem (V Doberdolu tako imenujejo nižinske kraje od Ronk naprej. Op. uredn.). Terenci so se posluževali raznih zvijač, ko so hodili zbirat živino, koruzo, krompir in pšenico za partizane. Obledeni kot delavci so šli k velikim kmetom in se jim predstavili za aktiviste NOB. Ti so jim dajali živino in živež. Če so na poti srečali Nemce ali fašiste, so jim rekli, da delajo na kmetijah in da vozijo blago k prekupčevalcu v Selce. Od Selc naprej pa so se požrtvovalni terenci spremenili v kmete, ki gredo delat na njive. Če so se srečali s sovražniki, so jim dejali, da rabijo toliko vprežne živine, ker gredo obdelovat trdo kraško zemljo.

V hiši, kjer je zdaj sedež društva «Jezero», so imeli pravo skladišče koruze. Ženske iz vasi so jo hodile ponocit luščiti, da so jo možki podnevi odpeljali naprej. Zaradi izdajstva je bila hiša leta 1944 požgana do tal. Vaščanke so tudi hodile po lekarnah v bližnjih krajih in prosile lastnike za zdravila, da bi jih poslale partizanom. Terenci so tudi večkrat zaplenili tovornjake, ki so prevažali blago za sovražnikovo vojsko v Trstu.

Starejšim prebivalcem Doberdola ne more iz spomina 15. januar 1944. Tedaj so pridrveli v vas Nemci z zloglasnim izdajalcem Blekijem. Vsi prebivalci so morali na trg. Preiskali so vse hiše in moške, ki so se skrivali doma, med surovim tepežem pripelali na trg. Kmalu je tako nastala skupina okrvavljenih moških, v katero je izdajalec Bleki poslal še več ljudi iz množice, češ, da so člani vaškega odbora Osvobodilne fronte. Talce so Nemci mučili in jih v neki kleti z eksplozivom pobili. Pod ruševinami so šele čez trindvajset dni našli trupla žrtev.

Za NOB je mnogo žrtvovala bližnja vas Poljane. Možje in fantje iz vasi so bili v partizanih, žene pa so bile aktivistke. V vasi so imeli tudi slovensko šolo, ki so jo vodile domačinke. Poljane so štele le štirinajst hiš, a so med NOB žrtvovala kar 11 ljudi. Večina je izgubila življenje v gorah, v partizanih, nekateri pa so umrli v koncentracijskih taboriščih.

Doberdobci so v spomin padlim v NOB (dva in sedemdeset jih je bilo) postavili sredi vasi lep spomenik. Na njem je zapisano v slovenskem in italijanskem jeziku:

«Živeti, umreti ni bilo vprašanje, če kri si v svojo zemljo zasejal. Rod, ki ostal je, našo žetev žanje in v njem bo živel, kdor je takrat pal».

Plošča z izpisanimi imeni padlih oziroma žrtev fašističnega terorja je v prostorih prosvetnega društva «Jezero».

Sekcija KPI, ki združuje komuniste Doberdola in okolice, šteje 80 članov. 20 članov pa je v mladinski sekciji. Simpatizerjev Komunistične partije pa je, kot kažejo volitve in razne akcije komunistov, veliko več.

Poleg sestankov, na katerih se zbirajo in pogovarjajo o organizacijskih in drugih problemih, imajo doberdolski komunisti razvite tudi druge aktivnosti. Tako so bili na primer pred kratkim na demonstraciji v Trstu, ko je govoril fašistični vrhak Almirante. O tej akciji priča tudi velik napis na zidu sredi Doberdola: «Zločinec Almirante ne sme govoriti v Trstu. Smrt fašizmu!».

Vsako leto imajo v Doberdolu tudi praznik komunističnega tiska, ko pripeljejo večino vasi prebivalci za list KPI v slovenščini «DELO», pa tudi za glasilo «l'Unità».

Pokrajinski kongres ANPI v Gorici

V soboto, 13. novembra je bil v Gorici pokrajinski kongres združenja ANPI. Vršil se je v sejni dvorani tamkajšnjega pokrajinskega sveta. Udeležilo se ga je več sto partizanov, delegatov in gostov. Prisotni so bili tudi odposlanci Zveze borcev iz Nove Gorice in Ljubljane in predstavniki združenja ANPI iz Trsta. Kongres so pozdravili: goriški pokrajinski predsednik Chientaroli, goriški občinski odbornik Moise, predstavniki goriških federacij KPI, PSI in PSIUP, predstavnik Slovenske kulturno gospodarske zveze in Slovenske prosvetne zveze.

Glavno poročilo je imel bivši partizanski komandant Mario Fantini - Sasso. V poročilu je komandant Sasso med drugim omenil nevarnost oživljanja fašizma, ki ima podporo v nekaterih političnih, gospodarskih in upravnih krogih. Obsodil je skrunitev partizanskih spomenikov in pisanje protislovenskih gesel. Dotaknil se je perečih problemov slovenske narodnostne manjšine ter poudaril, da Slovenci še ne uživajo pravic, za katere so se borili v skupnem boju proti fašizmu.

Tovariš Sasso se je v svojem poročilu dotaknil tudi izredno perečega vprašanja vojaških služnosti, ki ovirajo gospodarski razvoj v deželi. Na koncu svojega poročila pa je naglasil potrebo po nadaljnji čvrstitvi partizanske organizacije in protifašistične enotnosti.

Član pokrajinskega vodstva ANPI tov. Ladi Dornik je govoril predvsem o slovenski problematiki. Med drugim je poudaril: «Slovenci smo se z orožjem v roki uprli sili, ki je ogražala naš obstoj. Borili smo se

skupaj z italijanskimi tovariši za dosego istih idealov, pravice in svobode, za katere so se borila osvobodilna gibanja Italije in vse Evrope, ter tako prispevali k zmagi nad nacifašizmom in k ustanovitvi demokratske republike Italije. Vendar pa Slovenci v Italiji še nimamo tistih pravic, ki nam pripadajo. Če ni mogoče oporekati dejstvu, da se je v zadnjih letih marsikaj spremenilo v zadržanju do nas, to še ni dovolj za odpravo krivic, ki se še dogajajo».

Intervju s tovarišem Dornikom

Naš goriški sodelavec je naprosil tovariša Dornika za krajši intervju, ki ga na tem mestu objavljamo:

Vprašanje: - Kakšna je bila vsebina kongresa?

Odgovor: - Predvsem je pomembna obnovitev partizanske enotnosti. V naši pokrajini se partizanske organizacije obnavljajo in utrjujejo tudi preko novih povezav z mladimi silami, ki cenijo trajne vrednote antifašističnega odporništva in partizanske borbe. Ni slučajno, da se to dogaja v času, ko je demokracija v nevarnosti in ko temne sile skušajo oživljati šovinizem, kar potrjujejo tudi protislovenski napisi v Sovodnjah, v Pevmi in v drugih krajih na Goriškem. Partizanski borci so tudi danes v prvih vrstah v boju za poraz reakcionarnih sil. Od tu izhaja vitalnost naše organizacije, ki je prišla do izraza tudi na uspelem pokrajinskem kongresu in na kongresih sekcij. V sedanjem položaju ANPI ni in ne more biti le združenje bivših borcev,

Na kongresu je bil izvoljen nov pokrajinski odbor ANPI, v katerem so: Valerio Bergamasco, Mario Caddotto, Antonio Cichitti, Ludvik Devetak, Mario Fantini-Sasso, Vinicio Fontanot, Avgust Lenardič, Giuseppe Lorenzon, Ladi Dornik, Clodoveo Marini, Vincenzo Marini, Giovanni Padoan-Vanni, Josip Petecjan, Domenico Piccardi, Giacomo Tardivo, Tullio Trevisan, Mario Zuliani, Antonio Colautti, Karlo Čer nic, Mario Furlan, Ivan Bregant in Stanislav Marušič.

ki se občasno srečujejo zato, da obujajo spomine na boje v preteklosti, temveč je to borbena organizacija.

Vprašanje: - Ali bi lahko kaj več povedal v zvezi z obnavljanjem in krepitvijo organizacije?

Odgovor: - Obnovljene so bile številne sekcije. Med temi so tudi slovenske sekcije v Števerjanu, Doberdolu, Štandrežu in na Vrhu. Pomembno je zlasti dejstvo, da so široke množice sprejele naš poziv in se udeležujejo naših akcij. To so med drugim potrdile tudi razne manifestacije, npr.: proslave 25. aprila v Štandrežu in Doberdolu, proslave v Števerjanu, partizanski praznik na Vrhu, velika udeležba na spominskih svečanostih ob dnevu mrtvih v Štandrežu in Pevmi, akcija za postavitev partizanskega spomenika v Štandrežu itd. Peticijo z zahtevo po zgraditvi tega spomenika je podpisalo nad 500 oseb.

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pogovor s predsednikom vlade DR Vietnama

„Zmaga vietnamskega ljudstva bo zmaga vseh ljudstev, ki so solidarna z nami“

Napredek v političnem in vojaškem boju v Južnem Vietnamu, politika enotnosti Demokratične republike Vietnama (Severnega Vietnama. Op. uredn.) v razmerju z vsemi socialističnimi državami, vse večja solidarnost v svetu z junaškim Vietnamom — to je snov pogovora, ki ga je imel ministrski predsednik Demokratične republike Vietnama z dopisnikom glasila «L'Unità. Pogovor objavljamo v nekoliko skrajšani obliki. Op. uredn.).

Vprašanje: - Kako ocenjujete, tovariš predsednik, volilno farsu v Saigonu in političen boj opozicije, ki se je razvil v južnovietnamskih mestih?

Odgovor: - Volilna farsa, ki so jo uprizorili kljub nasprotovanju južnovietnamskega ljudstva v samem Saigonu in v drugih mestih, vnovič dokazuje, da hoče Nixonova administracija za vsako ceno obdržati na oblasti Thieujevo kliko, ki je instrument za izvajanje njegove politike «vietnamizacije» v nadaljevanju agresivne neokolonialistične vojne v Vietnamu in v Indokini sploh. Nobenega dvoma ni, da bo vse večja zavest južnovietnamskega ljudstva omogočila širšo mobilizacijo ljudstva v Južnem Vietnamu v političnem boju za novo vlado v Saigonu, ki bo naklonjena miru, neodvisnosti, nevtralnosti in demokraciji, in ki bo poklicana, da naveže resne pogovore z začasno revolucionarno vlado Južnega Vietnama z namenom, da bi sestavili v Južnem Vietnamu pravo nacionalno vlado.

Vprašanje: - Kako bi ocenili vojaški položaj v celotni Indokini?

Odgovor: - V letošnjem letu je zelo pomemben poraz Američanov in njihovih pomagačev vzdolž ceste številka 9 južno od 17. vzporednika in v spodnjem Laosu. Ta poraz, ki so mu sledili še drugi veliki neuspehi v Snulu (Kambodži), na višavju v Južnem Vietnamu in še pred kratkim v Kreku in v pokrajinah severno od Saigona, je strateškega pomena in dokazuje nepopravljivo zagrešenost ameriške politike «vietnamizacije» z vojaškega gledišča. Ljudska vojska, ki se krepi v Južnem Vietnamu, Laosu in Kambodži in ki napreduje v samo osrčje sovražnikovih brlogov, kot so Saigon, Danang, Hue in nekateri drugi kraji, sili Američane in njihove hlapce v vse težji položaj, ki se bo po neizprosni logiki končal s popolnim porazom agresorjev.

Vprašanje: - Kaj mislite, tovariš predsednik, o manevriranju ameriškega predsednika Nixona, da bi se izognil neposrednemu odgovoru na načrt v sedmih točkah, ki ga je v Parizu predložila začasna revolucionarna vlada Južnega Vietnama?

Odgovor: - Vseh sedem točk načrta začasne revolucionarne vlade je doživelo toplo odobravanje svetovne javnosti in najrazličnejših političnih krogov od Washingtona do Saigona. To pomeni, da v tem predlogu vidi pravično in razumno rešitev vietnamskega problema. To je pomembna zmaga našega boja na diplomatskem in mednarodnem področju. Maneviranje predsednika Nixona, da bi se rešil pritiska javnega mnenja, predvsem v Združenih državah, in da bi lahko nada-

ljeval politiko «vietnamizacije» in neokolonialistično vojno v Indokini, lahko pripelje samo v slepo ulico z vsemi še hujšimi posledicami za agresorja, kajti vietnamsko ljudstvo bo odločno nadaljevalo boj na treh frontah — vojaški, politični in diplomatski boj — do zmage, ki bo sicer draga, vendar zato toliko pomembnejša.

Vprašanje: - V okviru socialističnega sveta je Demokratična republika Vietnama vedno vodila politiko enotnosti. Na katerih načelih temelji ta politika?

Odgovor: - Vedno smo vodili politiko enotnosti v razmerjih z vsemi socialističnimi državami, z vsemi bratskimi partijami v medna rodnom komunističnem gibanju. Veseli smo pomoči, ki nam jo daje brez izjeme ves socialistični svet ter celotno komunistično in delavsko gibanje, kakor tudi države v razvoju; to pomeni, vsa ljudstva, ki ljubijo mir in svodobo, torej tudi napredno ameriško ljudstvo. Politiko enotnosti bomo nadaljevali. Uresničiti hočemo oporoko tovariša Ho Ši Minha, ki si je želel, da bi naša partija delala kar najbolje in

učinkovito prispevala k vrnitvi enotnosti med bratskimi partijami na podlagi marksizma-leninizma in proletarskega internacionalizma, skladno z zahtevami srca in razuma.

Vprašanje: - Kakšen pomen ima nedavni obisk sovjetske partijske in vladne organizacije pod vodstvom tovariša Padgornega v Demokratični republiki Vietnamu?

Odgovor: - Ta obisk je jasen dokaz neskajljenega prijateljstva, ki veže Demokratično republiko Vietnam in Sovjetsko zvezo, Delavsko partijo Vietnama in Komunistično partijo Sovjetske zveze. Skupna deklaracija, podpisani sporazumi in pohvalne besede tovariša Podgornega so velika spodbuda za naše ljudstvo v boju in resno opozorilo ameriškim imperialistom. Spričo imperialistične agresije se naše ljudstvo krepko naslanja na združeno in nepremagljivo moč vsega vietnamskega ljudstva, precej računa tudi na čedalje večjo pomoč in podporo Sovjetske zveze, Ljudske republike Kitajske in vseh socialističnih držav ter ljudstev na svetu.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Posledice zgrešene šolske politike

Konkretni predlogi za rešitev vprašanja učilnic

Vladajoče kaste in stranke so pahnile šolstvo v vsej državi v pravcati kaos. Šola je osnovana na razrednih razlikah. Diskriminacije čedalje trajajo. Zato se njene strukture krhajo.

Znano je tudi, da je didaktična metoda zastarela, da učni načrti ne ustrezajo zahtevam časa in da niso prilagojeni sedanjemu tehničnemu, znanstvenemu, socialnemu in kulturnemu razvoju. To potrjujejo nesteti dokazi.

Zato se iz leta v leto jači tudi dijaško gibanje, večja pa se tudi nezadovoljstvo staršev ter širi odpor šolnikov.

Na začetku vsakega šolskega leta beležimo velike nedostatke: pomanjkanje ustreznih prostorov, opreme ipd.

Tako v državi na splošno, tako tudi pri nas.

Primerov je mnogo. Desetine, včasih stotine otrok ne more obiskovati krajevnega vrtca, ker so prostori pretesni (npr. pri Sv. Sergiju in na Vrdeli), na mnogih šolah, osnovnih in srednjih, je več šolskih izmen, ker ni dovolj učilnic. Nekatero šolske zgradbe so skrajno neprimerne. V nekaterih šolskih zgradbah obstaja nevarnost,

da se zruši strop. Na neki šoli se je to že zgodilo (na srečo brez hujših posledic). V Trebčah je npr. na steni, ki loči dve učilnici, velika razpoka. Obstaja nevarnost, da se zruši. (A to so le nekateri primeri).

Poslopje šole «A. Grego» pri Sv. Ivanu je v tako slabem stanju, da so pristojni organi odredili izpraznitev. Izpraznitev je bila nujna, ni pa pravilno, da se je to zgodilo dober mesec po začetku novega šolskega leta. Sicer pa ni bil to edinstven primer.

Kako se «rešujejo» pereči problemi šolskih prostorov nam zelo zgovorno potrjuje primer šole «A. Grego». Potem, ko so odredili izpraznitev, so vse razrede razen enega premestili v poslopje šole «F. Filzi». Za prvi razred pa so poskrbeli drugače. Meni nič tebi nič, a z očitnim privoljenjem slovenskega ravnatelja, so pripeljali klopi v slovensko osnovo šolo, jih stlačili v sobo, ki je namenjena pomožnemu pouku in je na razpolago vsem razredom tudi za filmske predstave, pevske vaje, srečanja s starši ipd.

Če bi res ne bilo dovolj prostora na italijanski šoli «Filzi», če bi res ne bilo nobene druge rešitve, bi slovenski starši in šolniki prav gotovo sprejeli italijanske šolarčke v to poslopje. Vendar je bila možna drugačna rešitev. O tem so govorili tudi na svetoivanjski rajonski konzultu, kateri predseduje komunist Duilio Svara. Ob tisti priliki, potem ko so oblasti opozorili na nezno stanje šole «Grego», so postavili konkretne predloge za rešitev vprašanja, ne da bi za to trpel pouk na drugih šolah in ne da bi bili prikrajšani učenci omenjene šole. Toda namesto pametnih predlogov Svetoivančanov, so bili sprejeti labkomiselni sklepi.

Zadržimo se trenutek pri nekem drugem podobnem primeru:

Svojčas so v iste prostore pri Sv. Ivanu namestili italijanski vrtec. Rekli so: za nekaj časa, največ pet mesecev. Od takrat je minilo pet let in otroci so še vedno v stavbi, ki je namenjena slovenski šoli.

Seveda, ko to ugotavljamo, ne mislimo, da ne bi smeli imeti italijanski otroci ustrezne prostore. Ne. Poskrbeti je treba tudi zanje, a ne na račun ali v škodo slovenske šole.

Zadeva italijanskega razreda na slovenski šoli se je pozitivno rešila. Takojšen odgovor staršev in svetoivanjskega prebivalstva, trezen nastop predstavnikov odbora staršev, krajevnih svetovalcev in predsednika rajonske konzulte, ki je šel skupaj s starši k pristojnim oblastem, so prepričali zgrešeno rešitev vprašanja. Za italijanske otroke so našli prostor v šoli «Filzi». A s tem vprašanje še ni dokončno rešeno.

Dokler se ne bo spremenila usmeritev šolske politike, se bodo podobni dogodki ponavljali.

Zato je organizirano gibanje staršev, šolnikov in dijakov velikega pomena. Zato je velikega pomena enotni nastop Slovencev v obrambo svoje šole. Zato je važno in bistvene pomena skupno nastopanje vseh slovenskih in italijanskih šolskih komponent.

Za zaključek še konkreten predlog (Nadaljevanje na 4. strani)

JELKA GERBEC

LR Kitajska v OZN

Prizadevanja za sprejem Ljudske republike Kitajske v Organizacijo združenih narodov so bila dolga. Prvi koraki so bili sprejeti že leta 1949, konkretno pa se je začelo leta 1950.

V naslednjih odstavkih naštevamo nekaj značilnosti, nekaj dogodkov v zvezi s tem pomembnim vprašanjem:

1949 - Minister za zunanje zadeve v centralni vladi Ljudske republike Kitajske zahteva, naj se kuomintanški (formoški) delegaciji v OZN odvzame status predstavništva kitajskega naroda. Generalni tajnik OZN sezna ni varnostni svet s to zahtevo.

1950 - Ču En Laj ponovno zahteva izključitev kuomintanške delegacije in priznanje vlade Ljudske republike Kitajske. Varnostni svet sklene, da ne bo obravnaval vprašanja kitajskega predstavništva v OZN. Sovjetski delegat zapusti zasedanje varnostnega sveta zaradi navzočnosti zastopnika kuomintanške vlade. Generalni tajnik OZN izjavi, da sovjetski bojkot ni trajnega značaja; izjavi tudi, da je naklonjen priznanju vlade LR Kitajske. Položaj se zaostri. Ameriški delegat Hoover predlaga, naj bi iz OZN «izgnali vse komunistične države».

V naslednjih letih se vrstijo več ali manj podobni dogodki. Hladna vojna se nadaljuje. Socialistične države zahtevajo priznanje LR Kitajske in sprejem njenih predstavnikov v svetovno organizacijo, države zahodnega bloka, predvsem, seveda, ZDA, tej zahtevi odločno nasprotujejo.

1959 - Generalna skupščina Organizacije združenih narodov

zavrne zahtevo, naj bi razpravljala o kitajskem predstavništvu v Združenih narodih. Resolucijo, ki je zahtevala razpravo o kitajskem predstavništvu v svetovni organizaciji, je predlagala Indija. Generalna skupščina s 44 glasovi proti 29 ob 22 vzdržanih sprejme predlog ameriške resolucije, ki zahteva, da «to leto ne bi razpravljali o nobenem predlogu, ki bi zahteval drugačno predstavništvo kitajskega naroda v Organizaciji združenih narodov».

1960 - Generalna skupščina OZN z 42 glasovi proti 34 ob 22 vzdržanih spet sprejme priporočilo, naj na tem zasedanju ne razpravlja o izključitvi predstavnikov Republike Kitajske (Formoze) ali vključitvi predstavnikov Ljudske republike Kitajske. Predsednik sovjetske vlade Hruščov med drugim poudari, da razorožitveni problem ne bo rešen tako dolgo, dokler Ljudska republika Kitajska ne bo zavzela svojega mesta v Združenih narodih. Poudari tudi, da je nenormalno, da kitajski narod, ki sestavlja četrtno človeštva, ni zastopan v Združenih narodih.

1961 - Ameriška delegacija «privoli», naj skupščina svetovne organizacije razpravlja o kitajskem problemu; pove pa, da bo še naprej podpirala Formozo in nasprotovala predstavništvu Ljudske republike Kitajske v OZN. Sovjetska zveza predloži resolucijo, ki zahteva izključitev Formoze in vabi Peking, naj pošlje svoje predstavnike, ki bodo sodelovali v delu Združenih narodov in njihovih organov. Predloženi sta dve resoluciji: sovjetska in ameriška. Italija je sopodpi-

snica ameriške resolucije. Večino, seveda, prejme ameriško resolucijo. Zanj glasuje 61 držav, proti 34,7 pa se jih vzdrži. **1965** - Na zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov 12 držav predloži resolucijo, ki pravi, da je Ljudska republika Kitajska edini zakoniti predstavnik kitajskega naroda. Za to resolucijo glasuje 47 držav proti 47 in 20 se jih vzdrži.

1966 - Na zasedanju OZN razpravljajo o treh resolucijah: 1. da je kitajsko predstavništvo «pomembno vprašanje», 2. o resoluciji, ki vabi generalno skupščino, naj obnovi pravice Ljudske republike Kitajske, prizna njene predstavnike kot edine zakonite zastopnike kitajskega naroda ter izključi predstavnike Formoze s položajev, ki jih neupravičeno imajo v Združenih narodih; 3. o resoluciji, ki poziva, naj se sprejme sklep o ustanovitvi odbora, ki naj bi proučil vse okoliščine kitajskega predstavništva. Negativno stališče do Ljudske republike kitajske, ki ga je vselej zagovarjala Amerika, je deležna podpore velikega števila članic OZN zavrne resolucijo.

1969 - Generalna skupščina Združenih narodov zavrne resolucijo, ki zahteva, da se zastopstvo Kitajske zamenja s predstavniki LR Kitajske.

1970 - Položaj se bistveno spremeni. Storjeni so nadaljnji koraki naprej k priznanju kitajske stvarnosti, postopoma se uglaja pot LR Kitajski v svetovno organizacijo.

1971 - 26. oktober 1971: LR Kitajska postane članica Organizacije združenih narodov.

V nedeljo, 28. novembra na Opčinah

Odkritje spomenika padlim partizanom

V nedeljo, 28. novembra ob 15. uri bodo na Opčinah odkrili spomenik padlim partizanom.

Uresničila se bo dolgoletna želja openskih tovarišev, partizanov, aktivistov svojcev in sorodnikov padlih.

Mnogo časa so trajala prizadevanja za uresničitev velikopoteznega načrta, mnogo je bilo truda, pa tudi težav, katerih pa se požrtvovalni pobudniki niso ustrašili.

Pravilno je, da so končno tudi

Opčine dobile spomenik, saj so veliko doprinesle v junaškem boju proti nacifašizmu in za svobodo.

Veličasten spomenik bo le delna oddolžitev padlim, bo izraz hvaležnosti, hkrati pa bo nam, ki uživamo sadove njihove žrtve, vzpodbuda v demokratičnem boju za dosego pravic, ki še niso uresničene; bo vzpodbuda mladim pokolenjem, ki imajo to srečo, da niso okusila grenkobe nacifašističnega nasilja; bo pa tudi resno opozorilo temnim silam, ki si prizadevajo, da bi ustavile tok zgodovine. Naj vedo te sile, da se njihove želje ne bodo nikoli uresničile!

Vse partizanske borbe in vse aktiviste, svojce in sorodnike padlih, vse slovenske in italijanske protifašiste vabimo, naj se udeležijo velike svečanosti, ki bo ob priliki odkritja spomenika padlim partizanom.

Naj bo nedeljska prireditev na Opčinah veličastna protifašistična manifestacija!

Večer jugoslovanske poezije

Literature jugoslovanskih narodov si še le zadnje čase utirajo pot v svet in v zavest evropskega človeka: to si zaradi svoje kvalitete in svojstvenih ustvarjalnih potez povsem zaslužijo, saj bogatijo našo kulturno s pomembno dimenzijo.

Slovenska prosvetna zveza je s to mislijo povabila v Trst in Gorico skupino vidnejših osebnosti v sodobni jugoslovanski poeziji, med njimi bosta tudi predstavnika madžarske in albanske narodnostne skupnosti. Večina pesmi nastopajočih avtorjev je bila prevedena prav za to priložnost, kar bo gotovo omogočilo tesnejši stik med ljudmi in ustvarjalci.

Menimo, da pomeni Večer jugoslovanske poezije pomemben kulturni podvig, ki dopolnjuje naše skromno poznavanje najbližjih sosedov, obenem pa bo ta večer tudi manifestacija povezanosti kulturnega območja, katerega najzadnji del smo tudi mi.

Večer jugoslovanske poezije bo: 24. novembra ob 20.30 v dvorani pokrajinskega sveta v Gorici (Korzo Italia 55).

25. novembra ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu (Ulica Petronio 4).

Sodelovali bodo pesniki iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Vojvodine, Srbije, Kosova, Črne gore in Makedonije.

«Gorje poraženim»

Včeraj, ko sem srebral kavo v baru pred postajo, sem bil — nehote, priznavam — priča razgovoru dveh Križanov, namenjenih domov.

«Čo, katero polo boš oddal ti? Našo ali ono drugo?»

«Ma ne znam, se mi zdi prav, da bi dal našo, ma je nimam.»

«Hodijo iskat in trešči pest po mizi, porka malora, kaj se boš pustil zafkravat?»

«Ma ja, ja. Imaš prav. Kam naj grem?»

«Ma kamor češ, na urad v vasi ali v Trst. V Trstu se boš kregal dosti več.»

«Ma kje piše, da je treba naredit tako?»

«Kje pa? V Katoliškemu glasu, seveda.»

Skrbno, kot še nikoli prej, sem prebiral «Katoliški glas», ki je, po Dzeržinkem «jeklena pest Slovenske skupnosti», da bi tudi ob zadnji bitki za naše jezikovne pravice sledil razvoju njegovih stališč. Verjetno je bilo zaman. O popisu, razen statističnih podatkov, koliko družin so popisali (ne omenja pa, koliko so jih ustražovali) niti besede.

Za goriške klerikalce, ki bi radi v svojem tisku predstavljali tudi najkonzervativnejši del Tržaških Slovencev (resnici na ljubo: delček), veličastnega boja tisočev Slovencev proti novemu desničarskemu ustražovanju in za pravico izražanja v lastnem jeziku, ni bilo. Ignorirali so ga.

Ko so se tisoči Slovencev s svojimi župani in političnimi predstavniki postavili za pravico do uporabe slovenskih popisnic, so črne sence v KG poškilile na desno, k «svojem» demokratiziranom, in videli, da skrivnostno molčijo. Tedaj je iz njihovih duš (prav tako črnih) privrel trden sklep, da je molk več vreden kot zlato. Zaprli so svoje stolpce boju slovenskega ljudstva in ždeli pod oknom čakajoč oblastnika, da jih bo potrepljal po rami.

Ukanili so se. Grobo ušeli. Razen odkritih fašistov in rimskih oblastnikov so v Trstu, pa tudi v Gorici, bili glede tega vsi enotni: Spaccini in Martina, Millo in Jarc, Guština dva in Lovriha, Legiša in Klanjšček s Češčutom. Vsi, ki so spoznali ali vedeli, da je tokratni boj Slovencev svet in zmogovit.

Kajpak jih sedaj razumemo. Njihova usoda v zgodovini je bila vedno ta, da so v zgrešenem trenutku vedno bili na strani poraženih.

Ostane jim zadoščenje, da so sredi kampanje za popis udarili, krepko kot vedo, po tajniku naše partije Cuffaru. Kaj mu očitajo? Da je napadel Slovence? Ni ga bolj slepega, kot tisti, ki si zatiska oči.

Ostane za nas, vse Slovence (s Cuffarom), zadoščenje, da smo zmagali.

Goriškim škricem pa zavest, da so poturice. Vsakemu svoje. In če nas zgodovina ne vara: «Gorje poraženim»

Črt

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

JAKA ŠTOKA
TRIE TIČKI
burka v dveh dejanjih
V nedeljo, 21. novembra od 20.30
v kinodvorani v Bazovici

V KULTURNEM DOMU
V TRSTU

JOVAN STERJA POPOVIČ
komedija v treh dejanjih
(Prvič v slovenščini)
V soboto, 20. novembra ob 20.30
v nedeljo, 21. novembra ob 16. uri
(Abonma Red F - okoliški)

GLASBENA MATICA - TRST

V sredo 24. novembra ob 20.30 uri
v Kulturnem domu

SIMFONIČNI ORKESTER
RADIOTELEVIZIJE
LJUBLJANA

Solist ACI BERTONCELJ - klavir
Dirigent SAMO HUBAD

Spored:
K. Pahor: Istrijanka
E. Grieg: Klavirski koncert v a-molu

P.I. Čajkovski: V. Simfonija
Rezervacija in prodaja vstopnic
v pisarni Glasbene Matice (ul.
R. Manna 29 - tel. 29-779) od
10 do 12 ure in od 16 do 18
ure ter eno uro pred koncertom
pri blagajni Kulturnega doma.

Nadaljevanje

Za naše pravice

(Nadaljevanje s 1. strani)

vno priznati pravice slovenske narodnostne skupnosti. Poudarili smo in poudarjamo, da same izjave dobre volje vodilnih osebnosti ne morejo rešiti vprašanj, ki so življenjskega pomena za našo narodnostno skupnost.

To, kar se je dogajalo in se še dogaja — tudi v zvezi s popisom prebivalstva — samo potrjuje, da je treba še bolj okrepiti enoten boj za naše pravice.

Oslavje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kam vodi ta pot?

Znano je, da nekateri krogi streme po tem, da bi ljudstvu odvzeli demokratične pridobitve, ki so sad odporništv. Znano je tudi, da za fašisti stoji močne desničarske sile. Vendar pa lahko poudarimo, da se stremjenja teh krogov ne bodo uresničila. Demokratično gibanje v Italiji je močno in ne bo nikoli dopustilo, da bi se ponovile nekdanje pustolovščine. Italija ni Grčija!

Navzlic temu pa nevarnosti ne smemo podcenjevati. Potrebno je, da se demokratično gibanje še nadalje čvrsti, potrebna je tudi nenehna budnost.

Slovinci ne smemo biti pasivni, saj se je fašistični bes zagnal predvsem proti nam. Zaman je pričakovati, da bodo rešeni naši problemi, če ne porazimo sil avtoritarizma in reakcije.

Antifašistično odporništv ni končano. Potrebno je, da ponovno dobi tako življenjsko silo kakršno je imelo v preteklosti, da zopet stopi na ulice in na ves glas ponovi še aktualno geslo:

Smrt fašizmu, svoboda narodom!

Gorica

(Nadaljevanje z 2. strani)

Vprašanje: - Kako se konkretno uresničuje enotnost med partizani?

Odgovor: - Enotnost se ustvarja s trajnim bratskim dialogom z vsemi komponentami antifašističnega gibanja in odporništv. Toda najtrdnjša osnova tega procesa je enotnost med slovenskimi in italijanskimi partizani, ki je bila skovana v skupnem boju proti fašizmu in nacizmu. Ta enotnost, ki se zadnje čase še bolj utrjuje, predstavlja jamstvo za uspešen boj proti oživiljanju fašizma ter za nadaljnji razvoj demokracije.

Doberdob

(Nadaljevanje z 2. strani)

Doberdobski komunisti so tudi najaktivnejši borci za pravice slovenske manjšine v Italiji. Namen njihovega delovanja v partiji je tudi boj za delavske pravice. Večinoma so zaposleni v tržiški ladjedelnici, kjer se pridružujejo naprednemu sindikalnemu gibanju in akcijam komunistov v ladjedelnici.

Doberdob je še vedno popolnoma slovenska vas. Zato ni čudno, da vaščani izrabijo vsako priložnost za uveljavljanje pravic slovenske narodnostne manjšine. Tako na primer še vedno nimajo dvojezičnih napisov, razen tistih, ki so jih napisali na svojo pest. Ulice nosijo še vedno imena, ki nimajo nič skupnega z njihovim jezikom, narodnostjo in zgodovino. Tako so še pred časom poslali v Rim vlogo, da bi imenovali ulice po slovenskih pesnikih Gregorčiču, Prešernu, Kosovelu. Solo bi radi poimenovali po Prežihovem Vorancu, ki je napisal knjigo Doberdob. Odgovora na vlogo še vedno ni.

Mnoge težave, negodovanja in odpora je med prebivalci izzval nedavni popis prebivalstva. Popisnice so bile napisane le v italijanski, tudi odgovori so bili lahko le italijanski. Zato je kar 72 družinskih poglavarjev v Doberdodu zavrnilo popisovalce.

V Doberdodu so po pravici lahko ponosni na svoje prosvetno društvo «Jezero», saj je zelo aktivno in goji slovensko besedo in slovensko pesem. V društvu deluje pevski zbor, godba na pihala, prirejajo razne proslave, organizirajo srečanja z društvi iz Jugoslavije ipd.

Pred slovesom od prijaznih sogovornikov smo si ogledali še sosednje Ronke; spoznali smo tudi njihovo družabnost in ljubezen do slovenske pesmi...

Vietnam

(Nadaljevanje s 3. strani)

Ta dva vidika sta neločljiva in dialektično povezana.

Vprašanje: - Junaški boj vietnamskega ljudstva proti ameriški agresiji v resnici uživa solidarnost vseh ljudstev na svetu z naprednim ljudstvom v Združenih državah vred. Kakšni so po vašem mnenju razlogi za to solidarnost, in kaj bi bilo storiti, da bi se še močneje razvila?

Odgovor: - Boj našega ljudstva za neodvisnost in svobodo proti najhujšemu sovražniku vseh ljudstev, kakršnen je ameriški imperializem, je nedvomno pomemben, neločljiv element v revolucionarnem boju ljudi za mir, nacionalno neodvisnost, demokracijo in socializem. Divji in barbarski značaj ameriške agresije, epopeja našega odpora in zmage, ki smo jih dosegli, so prispevali in še prispevajo k zburjanju zavesti pri ljudeh, vstevši napredno ameriško ljudstvo, ki imajo naš boj za svojega in nas vsak dan bolj podpirajo in nam pomagajo. Z veseljem ugotavljamo, da je KP Italije — skupno z drugimi levičarskimi silami v Italiji — začela široko gibanje solidarnosti in pomoči vietnamskemu ljudstvu v boju proti ameriški agresiji. Razkrinkati agresivno naravo ameriškega imperializma, prikazati njegove zločine proti Vietnamu, Laosu in Kambodži, krepko podpirati pravični boj indokitajskih narodov — to so naloge vaših članov in glasila vaše partije, da bi se še bolj razvilo gibanje solidarnosti italijanskega ljudstva. Po svoji strani pa bo tudi naše ljudstvo, ki se zaveda svojih dolžnosti do prijateljev in bratov v boju na vsem svetu. Ne glede na to, kakšne bodo težave in žrtve, bo vietnamsko ljudstvo nadaljevalo svoj boj proti ameriški agresiji do končne zmage. To bo zmaga vseh ljudstev, ki so solidarna z nami.

Šola

(Nadaljevanje s 3. strani)

dlog: Zahtevati bi morali, naj v bodoče šolske oblasti in občina poskrbijo — in sicer vsako leto — za pregled šolskih poslopij in to še pred zaključkom šolskega leta; naj se ugotovi stanje poslopij in pravočasno nakažejo potrebna sredstva za morebitna popravila, katera naj bi izvršili med poletnimi počitnicami. Ta predlog, menimo, je tembolj aktualen, če pomislimo, da prav sedaj v rajonskih konzultah razpravljajo o proračunu in da bo kmalu začela zadevna razprava tudi v občinskem svetu.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst
Ulica Torrebianca, 12